

Nader onderzoek ecologie Oostkanaalweg 2, Aarlanderveen

Versienummer:
Datum:

Definitief
28-10-2019

ODMH

Omgevingsdienst Midden-Holland

Productnummer	2019298647
Omschrijving	Nader onderzoek ecologie Oostkanaalweg 2, Aarlanderveen
Status	Definitief
Datum	28-10-2019
Opdrachtgever	Remco van Rhijn, gemeente Alphen aan de Rijn
Opgesteld door	Pauline Wolswijk-de Groot

Inhoudsopgave

1	Inleiding en samenvatting.....	4
1.1	Inleiding	4
1.2	Samenvatting.....	4
1.3	Leeswijzer.....	5
2	Plangebied, beoogde ontwikkeling en vooronderzoek.....	6
2.1	Plangebied.....	6
2.2	Beoogde ontwikkeling	6
2.3	Korte samenvatting vooronderzoek.....	7
3	Onderzoeksmethode	8
3.1	Te onderzoeken soorten en functies	8
3.2	Methode.....	8
3.2.1	Vleermuizen.....	8
3.2.2	Huismus.....	10
4	Resultaten	11
4.1	Resultaten veldwerk algemeen	11
4.2	Resultaten vleermuisonderzoek	11
4.3	Resultaten onderzoek huismus en gierzwaluw	12
5	Ecologie en wetgeving	13
5.1	Ecologie huismus	13
5.2	Wetgeving.....	13
6	Effectbeoordeling en vervolg.....	14
6.1	Effecten vleermuizen.....	14
6.2	Effecten huismussen	14
6.3	Algemene zorgplicht.....	14
7	Conclusie en aanbevelingen	15
8	Bronnen	16

1 Inleiding en samenvatting

1.1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Alphen aan de Rijn heeft de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH) onderzoek gedaan naar het gebruik van het plangebied (Oostkanaalweg 2 en omgeving) door vleermuizen en huismussen. Het onderzoek is uitgevoerd ten behoeve van de volgende werkzaamheden:

- Het slopen van de bestaande bebouwing;
- Het bouwrijp maken van de locatie;
- Het aanleggen van een fietsbrug over het Aarkanaal.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden worden de aanwezige bomen en struiken gekapt, worden verharding en fundering verwijderd en wordt de bestaande bebouwing gesloopt. Een overzicht van de werkzaamheden en een beschrijving van de locatie zijn opgenomen in het eerder uitgevoerde vooronderzoek ecologie (ODMH, 2019). Uit die natuurtoets komt naar voren dat binnen het plangebied nader onderzoek nodig is naar vleermuizen en huismus.

1.2 Samenvatting

De focus van het vleermuisonderzoek lag op verblijfplaatsen en vliegroutes van: gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis. Andere vleermuissoorten worden op basis van de natuurtoets niet verwacht. Het onderzoek heeft zich alleen geconcentreerd op het gebouw en de directe omgeving hiervan. Tijdens het vleermuisonderzoek is het Vleermuisprotocol 2017 gehanteerd. Het onderzoek is uitgevoerd met vijf gerichte veldbezoeken in de periode 15 april tot en met 15 oktober. Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Ook essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn in het plangebied niet vastgesteld. Er is geen ontheffing van artikel 3.5 van de Wnb nodig.

De focus van het onderzoek naar vogels met een jaarrond beschermd nest lag op huismus. Voor het onderzoek naar huismus zijn de richtlijnen uit de kennisdocumenten gebruikt (BIJ12, 2017). Het onderzoek heeft zich alleen geconcentreerd op het gebouw en de directe omgeving hiervan. Het vogelonderzoek is uitgevoerd aan de hand van twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei 2019. Tijdens het onderzoek is één nestplaats van huismus vastgesteld. Verder maakt het plangebied onderdeel uit van het essentieel leefgebied van huismussen in de omgeving. Voor het vernietigen van de nestplaats en het essentieel leefgebied van huismus moet een ontheffing van artikel 3.1 van de Wnb worden aangevraagd.

Vóór het vernietigen van de verblijfplaats en het essentieel leefgebied moeten mitigerende maatregelen worden getroffen. Tabel 1.1 geeft een beknopte samenvatting van de aangetroffen verblijfplaats en essentieel leefgebied van beschermde soorten en de nodige vervolgstappen. In deze rapportage worden de bevindingen verder toegelicht.

Tabel 1.1: Samenvatting van de aangetroffen verblijfplaatsen en essentieel leefgebied van beschermde soorten en de benodigde vervolgstappen

Soort	Functie	Aantal	Vervolgstappen
Huismus	Nestplaats	1	Aanvragen ontheffing, realiseren tijdelijke en permanente alternatieven, ecologische begeleiding van de werkzaamheden en opstellen werkprotocol
Huismus	Essentieel foerageergebied, zandbaden en schuilplaatsen	-	Aanvragen ontheffing, realiseren tijdelijke en permanente alternatieven, ecologische begeleiding van de werkzaamheden en opstellen werkprotocol

1.3 Leeswijzer

Het rapport behandelt het plangebied en de beoogde ontwikkeling die daar plaats gaat vinden. Daarop volgen de onderzoeksmethode en de resultaten van het onderzoek. Vervolgens wordt ingegaan op de ecologie van vleermuizen en huismus en de wijze waarop deze soorten in Nederland beschermd zijn. Hierna wordt ingegaan op de effecten die de ontwikkeling heeft op de aangetroffen soorten en de functies die het plangebied voor deze soorten vervult. Hierbij wordt ook de vraag beantwoord of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is. Tot slot worden deze onderdelen en de vervolgacties en eventuele aanbevelingen in de conclusie samengevat.

2 Plangebied, beoogde ontwikkeling en vooronderzoek

In dit hoofdstuk is (de ligging van) het plangebied kort beschreven. Vervolgens is de beoogde ontwikkeling beschreven. Als laatste volgt een korte samenvatting van het vooronderzoek.

2.1 Plangebied

Figuur 2.1 toont de ligging van het plangebied. Het gaat om een erf dat omsloten is door een dichte coniferen haag. Op het erf aan de Oostkanaalweg 2 in Aarlanderveen zijn een woonhuis en een kleine schuur aanwezig. Verder is het erf ingericht als tuin met kippenren, grasveld en fruitboom. Vlak buiten het plangebied zijn enkele sloten met steile overs aanwezig. Een uitgebreide beschrijving van het plangebied is opgenomen in het vooronderzoek (ODMH, 2019). Het onderzoek heeft zich alleen geconcentreerd op de gebouwen en de directe omgeving hiervan. De sloten in de omgeving maken uitdrukkelijk geen onderdeel uit van dit nader onderzoek.

Fout! Geen tekst met de opgegeven stijl in het document.. 1 Ligging van het plangebied

2.2 Beoogde ontwikkeling

Binnen het plangebied worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het slopen van de bestaande bebouwing;
- Het bouwrijp maken van de locatie;
- Het aanleggen van een nieuwe fietsbrug over het Aarkanaal.

2.3 Korte samenvatting vooronderzoek

In het voorjaar van 2019 is een natuurtoets uitgevoerd voor het erf aan de Oostkanaalweg 2 (ODMH, 2019). Tijdens deze natuurtoets is bepaald dat de beschreven werkzaamheden geen invloed hebben op leefgebied van otter, gierzwaluw, kerkuil, ooievaar, slechtvalk, steenuil, ringslang en rugstreeppad. Voor rugstreeppadden zijn wel extra maatregelen nodig om vestiging op terrein uit te sluiten.

De schuur op het terrein is ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, omdat er geen afgesloten ruimtes zijn waar vleermuizen weg kunnen kruipen. Aan de zuidzijde is in de kopgevel van de woning één gat aanwezig dat potentieel geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Op basis van bovenstaande informatie, verspreidingsgegevens uit de NDFF en habitateisen van verschillende soorten vleermuizen is een inschatting gemaakt welke soorten binnen het plangebied voor konden komen. Hieruit kwam naar voren dat het woonhuis potentieel geschikt is als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis.

Tijdens het veldbezoek voor de natuurtoets was er op het terrein steeds een groep van ongeveer 10 huismussen aanwezig. Deze zaten afwisselen op het dak en in de coniferen aan de voorzijde van de woning. De vogels vertonen echter wel binding met het gebouw. Het woonhuis wordt als zangpost gebruikt. Vervolgens is met behulp van een ladder onder de dakpannen gekeken. Zowel aan de voorzijde als aan de achterzijde van de woning is vogelschroot onder de dakpannen aanwezig. Op tenminste één plaats aan de voorzijde van de woning is een opening tussen de panlatten onder het vogelschroot aanwezig. Deze opening is groot genoeg om als toegang te dienen voor huismus. Verder zijn er in het dakvlak verschillende openingen tussen de pannen aanwezig die groot genoeg zijn om als toegang te dienen voor huismus. Tegen het vogelschroot is aan de voorzijde van de woning nestmateriaal gevonden. Dit nestmateriaal is vermoedelijk afkomstig van een nest dat zich hoger in het dak bevindt. Aanvoer van nestmateriaal en voedsel zijn tijdens het veldbezoek niet vastgesteld.

Ook in de omgeving van het plangebied zijn huismussen aanwezig. Het leefgebied van huismussen in de omgeving bestaat ongeveer de twee hectare tussen Oostkanaalweg 1 en Oostkanaalweg 3. Het plangebied ligt ongeveer midden in het leefgebied van huismussen. Zowel binnen het plangebied als in de omgeving hiervan zijn essentiële onderdelen van het leefgebied van huismussen aanwezig. De omgeving van het plangebied is goed onderzocht op aanwezigheid van broedvogels (NDFF).

Negatieve effecten op vleermuizen en huismussen konden niet op voorhand worden uitgesloten. Als er verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van vleermuizen en huismussen in het plangebied aanwezig zijn, gaan deze bij uitvoering van de werkzaamheden verloren. Ook kunnen beschermde soorten worden verstoord en gedood en/of verwond. Deze soortgroepen worden in deze rapportage nader onderzocht.

3 Onderzoeksmethode

Voor de start van het nader onderzoek zijn methoden voor het vleermuisonderzoek en het huismusonderzoek vastgesteld. Bij de onderzoeken zijn vastgestelde standaardmethoden zoveel mogelijk gevolgd. Omdat ieder plangebied uniek is, zijn standaardmethoden soms beperkt toepasbaar. De standaardmethoden zijn afgestemd op de soorten uit het vooronderzoek en de actuele situatie binnen het plangebied. Afwijking(en) van standaardmethoden en/of extra inspanningen zijn verricht om de trefkans en de kwaliteit van het onderzoek te verhogen.

3.1 Te onderzoeken soorten en functies

Tijdens het vooronderzoek is bepaald dat het plangebied potentieel geschikt is als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis. Het plangebied is onderzocht op aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen van deze soorten. Ook essentiële onderdelen van het leefgebied, zoals foerageergebieden en vliegroutes, zijn tijdens het onderzoek in kaart gebracht.

In het vooronderzoek is bepaald dat de gebouwen in het plangebied potentieel geschikt zijn als nestplaats van huismus. Van huismus worden naast nestplaatsen ook andere essentiële onderdelen van het leefgebied verwacht, zoals zandbaden, drinkplaatsen, foerageergebieden en schuilmogelijkheden. Ook deze essentiële onderdelen van het leefgebied van huismus zijn onderzocht.

Tabel 3.1: Samenvatting van de benodigde onderzoeken voor vogels en vleermuizen

Soorten	Te onderzoeken functies
Gewone dwergvleermuis	Paarverblijf, zomerverblijf, kraamverblijf en winterverblijf
Ruige dwergvleermuis	Paarverblijf, zomerverblijf, en winterverblijf
Kleine dwergvleermuis	Paarverblijf, zomerverblijf, kraamverblijf en winterverblijf
Laatvlieger	Paarverblijf, zomerverblijf, kraamverblijf en winterverblijf
Meervleermuis	Paarverblijf, zomerverblijf, kraamverblijf en winterverblijf
Huisumus	Nestplaats, essentieel leefgebied

3.2 Methode

3.2.1 Vleermuizen

Voor het onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn, conform het Vleermuisprotocol 2017, vijf gerichte veldbezoeken uitgevoerd in de periode 15 april tot en met 15 oktober. Vanwege de verwachte soorten en functies (zie paragraaf 3.1) hebben de volgende inventarisatiemomenten plaatsgevonden:

- Eén ochtendbezoek (drie uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst) in het voorjaar door twee ecologen;
- Twee avondbezoeken (zonsondergang tot twee uur na zonsondergang) in het voorjaar door twee ecologen.;
- Twee nachtbezoeken (22:00 tot 00:00) in het najaar door twee ecologen.

Tijdens het veldwerk wordt gebruik gemaakt van een batdetector (type: Petterson D240X). Soms kan in het veld het onderscheid tussen verschillende soorten niet gemaakt worden. In deze gevallen zijn geluiden in het veld opgenomen met behulp van een opnameapparaat. Voor het determineren van

soorten die in het veld niet gedetermineerd konden worden is gebruik gemaakt van het programma Batsounds.

Omdat vleermuizen vooral bij (redelijk) gunstige weersomstandigheden (geen of weinig neerslag en weinig wind) actief zijn, is alleen in dergelijke omstandigheden veldwerk uitgevoerd. In tabel 3.2 zijn de data en weersomstandigheden van elk veldbezoek weergegeven.

*Tabel 3.2 Data en weersomstandigheden van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen *Dit veldbezoek is uitgevoerd als aanvullend onderzoek naar laatvlieger. Het aantal dagen tussen dit bezoek en het voorgaande bezoek wijkt dan ook af van het protocol.*

Datum	Tijdstip	Focus	Weersomstandigheden	Dagen na vorig bezoek
28-05-2019	21:30 – 00:00	Kraamverblijfplaatsen - zomerverblijfplaatsen	11 °C, 3Bft, droog, 0% bewolkt	-
20-06-2019	02:15 – 05:15	Kraamverblijfplaatsen - zomerverblijfplaatsen	15 °C, 3Bft, droog, 100% bewolkt	22
09-07-2019*	22:00 – 00:30	Kraamverblijfplaatsen - zomerverblijfplaatsen	15 °C, 2Bft, droog, 25% bewolkt	18 (41)
28-08-2019	22:00 – 00:00	Winterverblijfplaatsen - paarverblijfplaatsen	17 °C, 2Bft, droog, 50% bewolkt	49
25-09-2019	22:00 – 00:00	Winterverblijfplaatsen - paarverblijfplaatsen	14 °C, 3Bft, droog, 80% bewolkt	27

In het vleermuisprotocol worden eisen gesteld met betrekking tot de periode die er tussen verschillende veldbezoeken moet zitten. Deze periode varieert van 30 tot 20 dagen afhankelijk van de focus van het veldbezoek en de tijd van het jaar.

Tussen het 1^e en het 2^e veldbezoek is een periode van 22 dagen aangehouden. Hiermee is afgeweken van de optimale periode tussen twee veldbezoeken (30 dagen). Er is echter ruimschoots voldaan aan de minimale periode tussen 2 veldbezoeken (10 dagen). Hiermee is uitgesloten dat er tijdens het onderzoek verblijfplaatsen van vleermuizen gemist zijn. Tijdens het aanvullende onderzoek naar verblijfplaatsen van laatvlieger is extra aandacht besteed aan verblijfplaatsen van vleermuizen.

Tussen het 2^e en het 3^e veldbezoek is een periode van 18 dagen aangehouden. Het 3^e veldbezoek is echter een aanvullend bezoek dat speciaal gericht is op verblijfplaatsen van laatvlieger. Dit veldbezoek moet samen met het 1^e bezoek gezien worden als een onderzoek naar deze soort. Tussen het 1e en het 3e veldbezoek zit een periode van 41 dagen. Hiermee is ruimschoots aan de minimale tussenliggende periode van 30 dagen voldaan.

3.2.2 Huismus

Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het Kennisdocument huismus (BIJ12, 2017). Het veldwerk is uitgevoerd door één ervaren ecooloog. Omdat de onderzoeken niet tijdens een piekmoment (ochtend of avond) zijn uitgevoerd, is meer tijd in het plangebied doorgebracht. Hierdoor kon de activiteit van huismussen nauwkeurig in kaart worden gebracht. Verder is ook aandacht besteed aan de omgeving van het plangebied. Het plangebied was te allen tijde volledig te overzien.

Een overzicht van het de data en weersomstandigheden zijn opgenomen in tabel 3.3.

Tabel 3.3 Data en weersomstandigheden van de uitgevoerde veldbezoeken voor huismus en gierzwaluw

Datum	Tijdstip	Focus	Weersomstandigheden	Dagen na vorig bezoek
16-04-2019	10:30 – 12:30	Nestplaatsen en essentieel leefgebied van huismus	10 °C, 1Bft, droog, zonnig	-
14-05-2019	10:45 – 11:45	Nestplaatsen en essentieel leefgebied van huismus	15 °C, 1Bft, droog, zonnig	27

4 Resultaten

Hier zijn de resultaten van het uitgevoerde veldwerk weergegeven. Daarna worden, gebaseerd op de resultaten, de eventuele effecten van de werkzaamheden op huismussen en vleermuizen beschreven.

4.1 Resultaten veldwerk algemeen

In figuur 4.1 worden de resultaten van het veldwerk weergegeven en in de volgende paragrafen zijn deze toegelicht. Tijdens het onderzoek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Ook essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn niet in of om het plangebied aanwezig. In het plangebied zijn wel essentieel foerageergebied en essentiële schuilplaatsen van huismussen aangetroffen. Ook is een nestplaats vastgesteld. Buiten het plangebied, op de omliggende erven, zijn nestplaatsen, foerageergebieden en schuilplaatsen van huismus aanwezig. Daarnaast zijn tijdens onderzoek naar vleermuizen, waarnemingen gedaan van foeragerende of overvliegende: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.

Figuur 4.1: Onderzoekresultaten voor huismus

4.2 Resultaten vleermuisonderzoek

Tijdens het onderzoek zijn geen verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van vleermuizen aangetroffen. Er was wel activiteit van vleermuizen rond het plangebied. Zo zijn laagvliegende gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen. Van een vliegroute was geen sprake omdat het steeds ging om één of enkele individuen en er geen duidelijk patroon zichtbaar was. Essentiële foerageergebieden zijn uitgesloten omdat er zowel binnen als buiten het plangebied gevoerageerd werd. Het plangebied viel hierbij qua activiteit en aantallen foeragerende vleermuizen niet op ten opzichte van activiteit en aantallen vleermuizen in de directe omgeving.

4.3 Resultaten onderzoek huismus en gierzwaluw

Tijdens beide veldbezoeken waren er relatief grote groepen huismussen op het terrein aanwezig. Het ging hier steeds om 10 tot 15 dieren. De huismussen foerageren in het plangebied rond de kippenren, fruitboom en schuur aan de achterzijde van de woning. Hier is ook een zandige bodem waar huismussen een zandbad kunnen nemen. Aan de voorzijde van de woning zijn twee dichte coniferenhagen aanwezig. Deze dienen als schuilplaats voor huismussen.

Tijdens beide veldbezoeken waren verder zingende huismussen op het dak van de woning aanwezig. Onder de pannen is tijdens het eerste veldbezoek nestmateriaal aangetroffen. De zangpost in combinatie met het aangetroffen nestmateriaal maakt het zeker dat er een nestplaats van huismus in de woning aanwezig is.

Buiten het plangebied is ook essentieel leefgebied van huismussen vastgesteld. Het gaat hierbij om nestplaatsen, schuilplaatsen en foerageergebied aan de Oostkanaalweg 1 en essentieel foerageergebied en schuilplaatsen op het terrein van Oostkanaalweg 2A. Tijdens het veldbezoek pendelden de huismussen in het plangebied tussen deze drie locaties. De huismussen in het plangebied vormen dan ook samen met de andere huismussen op Oostkanaalweg 1 en Oostkanaalweg 2A één populatie.

5 Ecologie en wetgeving

In dit hoofdstuk wordt de ecologie van huismussen behandeld. Omdat geen verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van vleermuizen is aangetroffen wordt de ecologie van deze diergroep buiten beschouwing gelaten. Ook wordt ingegaan op de wijze waarop huismussen in Nederland zijn beschermd. Hiermee wordt het wettelijk kader geschetst en wordt de basis gelegd voor de effectbeoordeling in hoofdstuk 6.

5.1 Ecologie huismus

Het gaat de laats decennia niet goed met de huismus in Nederland. De aantallen broedparen zijn sinds 1975 vermoedelijk gehalveerd (SOVON, 2019a). De totale populatie omvat momenteel 60.000 tot 1.000.000 broedparen (SOVON, 2018). De huismus is echt het schoolvoorbeeld van een standvogels, en is jaarrond in Nederland aanwezig. Verplaatsingen van meer dan één kilometer zijn zeldzaam. Het hele leven van een huismus speelt zich binnen enkele honderden meters van zijn nestplaats af (BIJ12, 2017). Hier moeten dan ook alle essentiële onderdelen van het leefgebied aanwezig zijn. Voorbeelden van essentiële onderdelen van een leefgebied zijn schuilplaatsen, foerageergebieden, drinkplaatsen en zandige stukjes voor zandbaden. De broedtijd loopt globaal van begin april tot en met eind augustus. In deze periode worden gemiddeld twee tot drie legsels grootgebracht. De nesten bevinden zich onder daken, in spleten in de gevel of in nestkasten. Huismussen zijn volledig afhankelijk van gebouwen. Bomen en struiken worden niet als nestplaats gebuikt. Buiten de broedperiode worden de nestplaatsen gebruikt als schuilplaats en slaapplek. De nesten zijn dus jaarrond in gebruik.

5.2 Wetgeving

In deze rapportage vindt toetsing plaats aan de Wnb. De Wnb gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat een overtreding van verbodsbepalingen *met zekerheid* is uitgesloten. Uitsluitel is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens en bij afwezigheid van beschermde soorten. Bij het aanvragen van een eventuele ontheffing dient de aanwezigheid van de betreffende soort echter aangetoond te worden. Hierbij geldt een 'omgekeerde bewijslast' waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

Het beschermingsregime van de Wnb gaat uit van het "nee, tenzij-principe". Dit betekent dat het verboden is huismussen te doden of vangen, te storen of verstoren en onder zicht te hebben of te vervoeren (Wnb, hoofdstuk 3, artikel 3.1). Daarnaast geldt dat het verboden is nesten, voortplantingsplaatsen en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen. Als uit het nader onderzoek blijkt dat negatieve effecten niet te voorkomen zijn, en dat het nemen van mitigerende maatregelen noodzakelijk is, zal een ontheffing aangevraagd moeten worden.

De eventueel benodigde mitigerende maatregelen dienen te worden opgenomen in een (nader uit te werken) mitigatieplan. Deze mitigerende maatregelen vormen de basis van een ontheffingsaanvraag. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Zuid-Holland is het bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning, ontheffing of vrijstelling.

De mitigerende maatregelen dienen te worden getroffen om de functionaliteit van het gebied voor huismussen te garanderen. Ook moet aangetoond worden dat de werkzaamheden geen negatieve invloed hebben op de staat van instandhouding van deze soorten. Indien de mitigerende maatregelen voldoende worden geacht, wordt de ontheffing verleend. Aanvullend kan bevoegd gezag specifieke voorschriften aan het voornemen stellen.

6 Effectbeoordeling en vervolg

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten van de werkzaamheden op de beschermde (leefgebieden van) soorten in het plangebied. Ook zijn de consequenties ten aanzien van natuurwetgeving beschreven.

6.1 Effecten vleermuizen

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Ook zijn geen essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen aangetroffen. Het voornemen heeft geen invloed op beschermde verblijfplaatsen of leefgebieden van vleermuizen. Een ontheffing van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

6.2 Effecten huismussen

Tijdens het onderzoek zijn essentiële onderdelen van het leefgebied van huismus aangetroffen. Daarnaast is er onder het dak van de woning ook één nestplaats van huismus aanwezig. Deze soort is erg honkvast en is niet in staat snel nieuwe gebieden te koloniseren. Alle essentiële onderdelen van het leefgebied moeten binnen een straal van 500 meter rond de nestplaats aanwezig zijn. Daarom zijn deze nestplaatsen en essentiële onderdelen van het leefgebieden beschermd onder de Wnb. Tijdens de sloopwerkzaamheden gaan de nestplaatsen verloren. Vóór de start van de sloopwerkzaamheden moet een ontheffing van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd bij het bevoegd gezag (provincie Zuid-Holland).

6.3 Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb) houdt in dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten achterwege moeten worden gelaten. Als zich mogelijk negatieve effecten voordoen, dan treft de initiatiefnemer noodzakelijke maatregelen om die gevolgen te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken / ongedaan te maken.

In de omgeving van het plangebied zijn verschillende foerageergebieden van vleermuizen aanwezig die geen essentieel onderdeel van het leefgebied vormen. Hoewel deze dus niet expliciet beschermd zijn, moet in het kader van zorgplicht rekening worden gehouden met deze foerageergebieden. Om verstoring van vleermuizen tot een minimum te beperken zijn dus maatregelen in het kader van algemene zorgplicht nodig. Ook voor andere algemene diersoorten zijn maatregelen in het kader van zorgplicht nodig.

Ten aanzien van de zorgplicht zijn de volgende maatregelen van toepassing:

- Een kant op werken zodat algemene zoogdieren zoals huismuis, veldmuis en egel de kans krijgen voor de werkzaamheden te vluchten;
- Maatregelen overdag uitvoeren en geen kunstlicht toepassen om foerageergebied van vleermuizen in de omgeving zo min mogelijk te verstoren;
- Buiten het broedseizoen werken. Hierbij moet ook rekening gehouden worden met het broedseizoen van huismus. Er mogen geen werkzaamheden uitgevoerd worden in de periode april tot en met augustus.
- Voor de start van de werkzaamheden in de periode maart tot en met september wordt een controle op aanwezigheid van nesten van algemene broedvogels uitgevoerd. Naast huismus kunnen immers ook algemene broedvogels als merel en spreeuw het plangebied als nestplaats gebruiken. Als er tijdens de controle toch een broedgeval aanwezig is moet een verstoringsvrije zone worden ingesteld. Binnen deze zone mogen geen werkzaamheden worden uitgevoerd tot de vogels is uitgebroed. Dit kan in het ergste geval tot vertraging van de werkzaamheden tot na september lijden;

7 Conclusie en aanbevelingen

Dit rapport doet verslag van een nader onderzoek naar gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, ruige dwergvleermuis en huismus dat door de ODMH is uitgevoerd naar de sloop van een woning met erf en kleine schuur aan de Oostkanaalweg 2 in Aarlanderveen. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Alphen aan de Rijn.

Het onderzoek is gericht op het gebruik van de woning en schuur en de directe omgeving hiervan door vleermuizen en huismussen. Tijdens het onderzoek zijn verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes in kaart gebracht.

Uit het onderzoek komt naar voren dat er in het plangebied geen verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van vleermuizen aanwezig zijn. Wel zijn in het plangebied essentieel leefgebied en één nestplaats van huismus aanwezig. Deze functies zijn beschermd onder de Wnb. Bij het slopen van de gebouwen en het bouwrijp maken van het terrein gaan deze functies verloren. Vóór de start van de werkzaamheden moet daarom een ontheffing van artikel 3.1 van de Wnb aangevraagd worden.

Bij het indienen van de ontheffingsaanvraag eist het bevoegd gezag dat een plan met compenserende en mitigerende maatregelen wordt aangeleverd. Deze maatregelen bestaan uit het creëren van alternatieve nestgelegenheden voor huismus en het ontwikkelen en/of versterken van leefgebied. De alternatieven voor het creëren en/of versterken van leefgebied van huismus moeten verder uitgewerkt worden in een concreet plan. Het is vaak nuttig het bevoegd gezag hier al in een vroeg stadium bij te betrekken, omdat hierdoor ook bij het bevoegd gezag draagvlak ontstaat voor de aanpak. De doorlooptijd van de ontheffingsaanvraag is vastgesteld op 13 weken. Het bevoegd gezag heeft de mogelijkheid deze termijn met maximaal 7 weken te verlengen.

Naast dit compensatieplan wordt geadviseerd ook een ecologisch werkprotocol op te stellen. Met het ecologisch werkprotocol kunnen de afspraken met betrekking tot ecologie gestroomlijnd worden, omdat vooraf bij alle partijen duidelijk is wanneer welke begeleiding nodig is. Verder worden er in het protocol duidelijke maatregelen in het kader van zorgplicht verder gespecificeerd. Omdat het handig is ook de eisen vanuit de ontheffing in dit werkprotocol op te nemen, kan dit pas opgesteld worden als de ontheffing verleend is.

8 Bronnen

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten BIJ12, juli 2017, Utrecht

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden

Dietz, C. & A. Kiefer, 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa, KNNV Uitgeverij, Zeist.

Dietz et al., 2011. Vleermuizen, Alle soorten van Europa. Tirion natuur, Utrecht

Haarsma, 2011. De meervleermuis in Nederland, Rapport nr. 2011.40, Nijmegen

Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt en Co, Haarlem & Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Limpens, H.J.G.A., P. Twisk & G. Veenbaas, 2004. Met vleermuizen overweg. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft & Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.

Sachteleben & von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat, *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391–401

SOVON vogelonderzoek Nederland, 2018. Vogelatlas van Nederland. KOSMOS, Utrecht

SOVON, 2019a. Soortinformatie huismus, geraadpleegd op: 17 oktober 2019, via:
<https://www.sovon.nl/nl/soort/15910>

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. via: www.netwerkgroenebureaus.nl